

การพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของสินค้าเกษตรบัวแดง
ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

The Development and Processing of Local Red Lotus Products in
Bang Lan District, Nakhon Pathom Province

วารารณ วิมุกตลพ วีระเชษฐ์ มั่งแว่น* และ อนัญญา บรรยงพิศุทธิ์

Waraporn Wimuktalop, Weerachet Mangwaen*

and Ananya Banyongpisut

วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ 10300

College of Logistics and Supply Chain, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok 10300, Thailand

*Corresponding author: E-mail: weerachet.ma@ssru.ac.th

(Received: January 18, 2023; Revised: February 27, 2023; Accepted: March 22, 2023)

Abstract: The objectives of this research were 1) to develop local Red Lotus products, and 2) to create prototype local products from processing Red Lotus in Bang Len district, Nakhon Pathom province by using qualitative research. The research study consisted of the following three processes: 1) in-depth interview, 2) focus group, and 3) synthesis. The main informants were 17 persons including community leaders, community members, red lotus farmers, university lecturers and specialists in product design and development. The results showed that the red lotus could be developed and processed into red lotus tea and soap by incorporating the local wisdom. The development and processing of red lotus products were made possible by the participation of community members. The members were encouraged to participate in two brainstorming sessions, the first time after getting basic information about the red lotus, and the second time after obtaining a prototype product and gaining knowledge of logistics and supply chain management. The research project resulted in good quality products that took advantage of community resources, and helped increase income for the community.

Keywords: Development and processing, local products, red lotus, Nakhon Pathom

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของสินค้าเกษตรบัวแดง และสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นต้นแบบจากการแปรรูปสินค้าเกษตรบัวแดงในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก 2) การสนทนากลุ่ม และ 3) การสังเคราะห์ ซึ่งกำหนดผู้ให้ข้อมูล จำนวน 17 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน เกษตรกรผู้ปลูกบัวแดง อาจารย์มหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัย พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่สามารถพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้ คือ ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปมาจากบัวแดง และผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นสื่อให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์ที่เกิดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการคิดการจัดการผลผลิตและทรัพยากร โดยนำวัตถุดิบ ทรัพยากรทุกประเภท ภูมิปัญญาของชุมชนมาร่วมสร้างสรรค์ผลผลิต ซึ่งรูปแบบและแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิก ส่งเสริมให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพ การดำเนินงานของกลุ่ม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมถึงการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ซึ่งทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีความคุ้มค่า มีมาตรฐาน และเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน นำมาสร้างสรรค์ และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ข้าวบั่วแดง และ สบู่บั่วแดง ของชุมชนที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น และเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาและแปรรูป ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น บั่วแดง นครปฐม

คำนำ

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ตามท้องถิ่นที่มาจากภูมิปัญญา ได้รับความสนใจจากผู้บริโภค จึงทำให้ผู้ประกอบการชุมชนหลายรายเข้ามาแข่งขันกันในตลาดมากขึ้น โดยจะมุ่งเน้นไปในทิศทางของการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ ของแต่ละท้องถิ่นให้มีคุณภาพ และสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคในทิศทางที่ดีขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ จึงต้องหันมาให้ความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถคุ้มครองป้องกันไม่ให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์เสียหายและเพิ่มคุณค่าต่อผู้บริโภค (Community Development Department, 2004) โดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลบางเลน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีเกษตรกรที่ยังขาดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสินค้าเกษตรบั่วแดง เนื่องจากปัญหาสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานเชิงการค้ามีน้อย ปริมาณและคุณภาพไม่สม่ำเสมอและไม่ต่อเนื่องตลอดปี การแปรรูปสินค้าเกษตรยังมีน้อยและขาดการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปสินค้าจากผลิตภัณฑ์เกษตรบั่วแดง อีกทั้งยังขาดความรู้และให้ความสำคัญกับช่องทางการตลาดน้อย ขาดการรวมกลุ่มในการขายสินค้าทำให้ขาดอำนาจต่อรอง ขาดการเชื่อมโยงสินค้าและการตลาดระหว่างเกษตรกร หรือกลุ่มผู้ผลิตและผู้ซื้ออย่างเป็นระบบ รวมถึงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ยังมีน้อยส่งผลให้ผู้บริโภคยังไม่ตื่นตัวในการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Thammabutr *et al.*, 2021) และในการวิจัยนี้จะเน้นในเรื่องการพัฒนาารูปผลิตภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Vadeesirisak *et al.*, 2015) ได้กล่าวว่า การสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนควรมีการออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกำลังเป็นที่นิยมอยู่ในขณะนั้น โดยใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า ความงาม เอกลักษณ์ที่

ก่อให้เกิดคุณค่าทางความรู้สึกและคุณค่าทางจิตใจแก่ผู้บริโภคได้ ผลิตภัณฑ์นั้นนำมาเป็นตัวสร้างแรงกระตุ้นให้กับผู้ซื้อสินค้าได้เป็นอย่างดี ผู้บริโภคจะเลือก สินค้าที่มีความแตกต่างที่ไม่เหมือนใคร ผู้บริโภคจะมีความคิดการรับรู้ความเข้าใจและเข้าถึงผลิตภัณฑ์กันคนละแบบ

อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์ หลายอย่างในปัจจุบันยังคงประสบปัญหาในแบบของ ผลิตภัณฑ์ซึ่งเหตุผลมาจากขาดประสบการณ์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์และความคิดสร้างสรรค์มาพัฒนา ด้านการส่งเสริมการตลาด เนื่องจากกระบวนการผลิตในบางขั้นตอนก็ยังคงต้องใช้วิธีการผลิตแบบดั้งเดิม มาช่วยในการผลิต และมีการผสมผสานกันระหว่างการผลิตในสมัยใหม่ เช่น มีการใช้เครื่องจักร หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อมาช่วยในการผลิต เพื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐานที่มั่นคง เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการในชุมชนต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญ เพราะการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวผลิตภัณฑ์เป็นที่สนใจ เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการทำธุรกิจ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรอย่างแท้จริง สร้างความน่าสนใจในตัวสินค้าและสามารถสร้างผลสำเร็จได้ในอนาคตเพื่อก้าวไปสู่ตลาด (Naphat *et al.*, 2021) ผลิตภัณฑ์นับเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความแตกต่างของสินค้าด้วยรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เป็นกลยุทธ์ตลาดอย่างหนึ่งที่จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและจูงใจให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าได้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสินค้าเกษตรบั่วแดง ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกบั่วแดงในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ในวิกฤตเศรษฐกิจและวิกฤต

โรคระบาดในปัจจุบัน อีกทั้งยังสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนต่อไปในอนาคต

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของสินค้าเกษตรบัวแดง ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยเลือกชุมชนเกษตรตำบลบางเลน ที่อยู่ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีการปลูกบัวแดงเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นต้นทุนชุมชนและทรัพยากรที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ที่สามารถนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มในรูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถต่อยอดไปถึงการสร้างรายได้รูปแบบอื่นภายในชุมชนต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ซึ่งเป็นแนวคำถามที่ขณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นคำถามปลายเปิด (open-ended) สร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์และแนวคิดที่การวิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของตำบลบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยคำถามสามารถยืดหยุ่นตามสถานการณ์ในการสัมภาษณ์ เพื่อสร้างสัมพันธภาพ อันจะช่วยให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างราบรื่น และที่สำคัญคือ จะทำให้ผู้ให้ข้อมูลถ่ายทอดข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและเป็นจริงมากที่สุด แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ขั้นเริ่มสนทนา ขั้นเข้าสู่ประเด็นที่จะศึกษา และขั้นปิดสนทนา (Lincharearn, 2012)

ระยะเวลาในการวิจัย

ดำเนินการวิจัยช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ขอบเขตของพื้นที่ในการดำเนินการวิจัยคือ เกษตรกรผู้ปลูกบัวแดง ตำบลบางเลน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่ม ผู้นำชุมชน เกษตรกรผู้

ปลูกบัวแดง และอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของสินค้าเกษตรบัวแดง เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้นำชุมชน เกษตรกรผู้ปลูกบัวแดง และอาจารย์มหาวิทยาลัยวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (Saiwan et al., 2020)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เป็นประเด็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยและใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยที่ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามได้อย่างเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเต็มที่ ครบถ้วนและเป็นจริงมากที่สุด (Lincharearn, 2012)

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิจัยดำเนินการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสุดท้ายใช้การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เป็นการหาค่าความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบ

หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC (index of item objective congruence) มากกว่า 0.5 ส่วนข้อใดที่มีค่าน้อยกว่า 0.5 ซึ่งมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเท่ากับ 0.92 ผู้วิจัยจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้นแล้วข้อคำถามทุกข้อต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ตรวจสอบ และเห็นว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บข้อมูลด้านเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนาม ประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูลด้านเอกสาร เป็นการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ เช่น เอกสารงานวิจัย บทความหนังสือ แผนที่ เพื่อนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของสินค้าเกษตรบัวแดง ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และ 2) การเก็บข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยทำการบันทึกเสียงการสนทนาด้วยเครื่องบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์กับกลุ่มประชากรตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชน เกษตรกรผู้ปลูกบัวแดง ตำบลบางเลน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนาแบบกลุ่ม โดยขออนุญาตบันทึกเสียงจากผู้ให้ข้อมูลทุกครั้ง และให้ความสำคัญเรื่องของการปกป้อง ทำทางของผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบการสัมภาษณ์ รวมทั้งจดประเด็นสำคัญระหว่างการสัมภาษณ์ และบันทึกภาพการผลิตภัณฑ์สินค้า

เกษตรกรผู้ปลูกบัวแดง ในชุมชนตำบลบางเลน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจะเริ่มต้นตั้งแต่เริ่มการวิจัยและดำเนินไปเรื่อย ๆ จนถึงสิ้นสุดการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการต่อเนื่องและกลับประเด็นการวิจัยให้แหลมคมซึ่งก็คือการถกกันของสามมุมใน “วงล้อแห่งความรู้” คือประเด็นหรือคำถามการวิจัย (research question) แนวคิด ทฤษฎี (concept th & eory) และข้อมูลหรือสิ่งที่ค้นพบ (data & finding)

2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบ และนำไปเชื่อมโยงข้อมูลที่มี และเขียนรายงานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะไม่ใช้ข้อมูลตัวเลขแต่จะเป็นข้อมูลเชิงพรรณนา และมีการอ้างอิงโดยตรงเกี่ยวกับที่มาของข้อมูล ดังนั้น ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ (interview research) และข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ (document research) จะถูกนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในประเด็นต่าง ๆ ในรูปแบบการพรรณนาไปสู่การตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยสามารถสรุปดัง

Figure 1 Research methodology

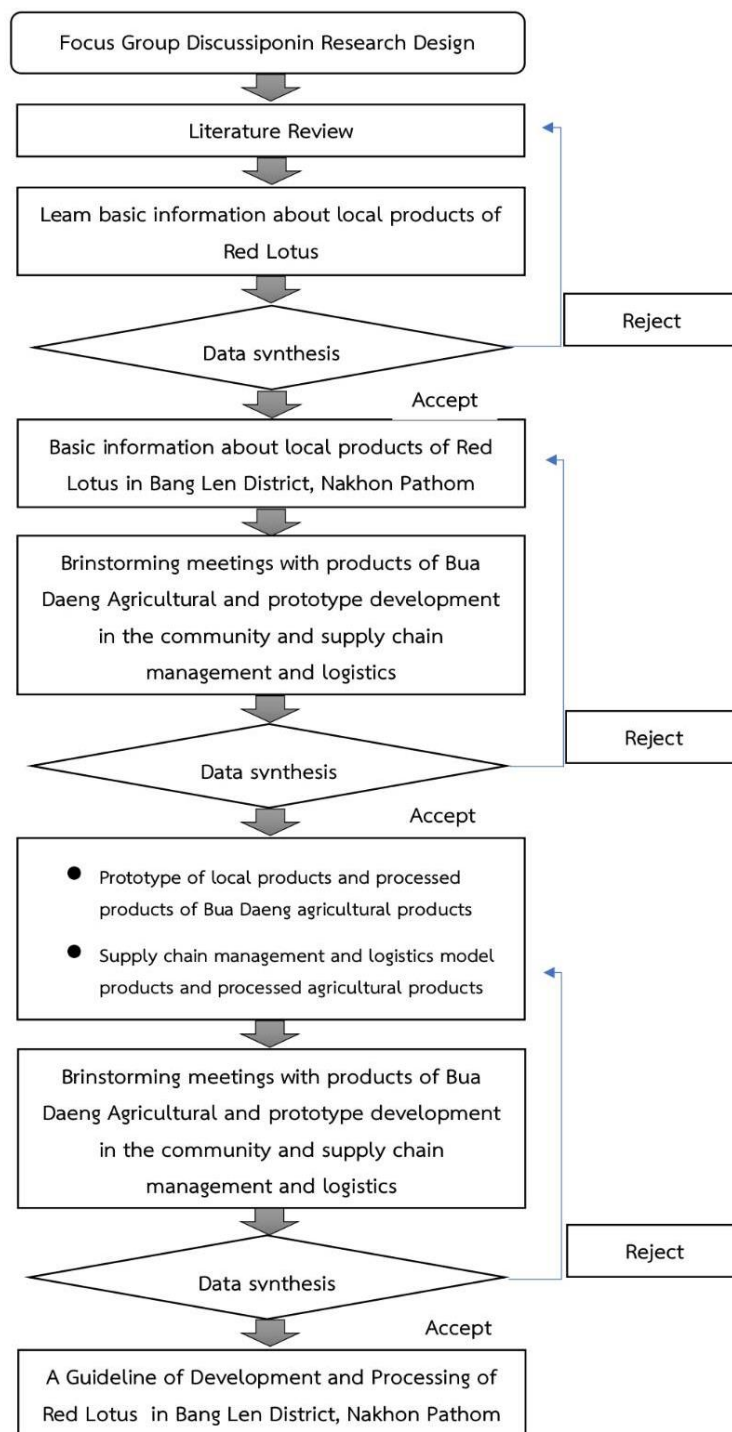

Figure 1 Research methodology

ผลการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของชุมชนเกษตรกรผู้ปลูกบัวแดง คลองประปาใต้ ตำบลบางเลน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีศักยภาพในการ

พัฒนา จากสินค้าเกษตรบัวแดง เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในชุมชน นำมาสร้างสรรค์ และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ชาบัวแดง และ สบู่บัวแดง ซึ่งดอกบัวแดง เป็นวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น โดยสามารถสรุปดัง Figure 2

Figure 2. Red lotus tea products (A), red lotus soap (B)

สำหรับช่องทางในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นั้น สามารถเปิดตลาดนัดหรือร้านค้าชุมชนให้กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ที่มาศึกษาดูงาน นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของตลาด เมื่อมีนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มที่มาศึกษาดูงาน ก่อนกลับทางชุมชนสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนทำขึ้นนำมาขาย เป็นของฝากรูปแบบต่าง ๆ ทั้งของกินของใช้ให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้อาจใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการขายออกนอกพื้นที่ เช่น ตามสถานที่ท่องเที่ยว โรงแรม ซูเปอร์มาร์เก็ต ฯลฯ ในการจัดการทางการตลาด เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ชุมชนและผลิตภัณฑ์ออกสู่ภายนอกในลักษณะที่เรียกว่า กลยุทธ์ผลัก (push strategy) การขายผลิตภัณฑ์เพื่อนำรายได้มาสู่ชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงเป็นอย่างมากและสำคัญที่สุดคือ ตัวผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดที่ขาย ต้องมีมูลค่าในตัวเอง มีความโดดเด่นน่าจดจำ เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีคุณภาพ ถ้าเป็นอาหารต้องมีคุณภาพสามารถเก็บรักษาได้ มีคุณค่าทางโภชนาการ ถ้าเป็นสิ่งของก็

จะต้องมีความคงทน ทนทานต่อการใช้สอย มีการบรรจุหีบห่อ มิดชิด สวยงาม และเป็นเอกลักษณ์ ก็จะทำให้เป็นที่น่าสนใจต่อผู้ที่สนใจ และเมื่อผลิตภัณฑ์ดังที่กล่าวมาเสร็จสมบูรณ์ ในการวางจำหน่ายนั้น นอกจากจำหน่ายโดยตรงแล้ว ตอนนี้ก็มี การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการจำหน่าย ผลผลิตซึ่งส่งผลให้การจำหน่ายผ่านทางสังคมออนไลน์ ได้อีกช่องทางหนึ่ง ในส่วนของการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ควรเป็นการออกแบบที่สื่อให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถเพิ่มมูลค่ามูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ ทำให้สินค้าของชุมชนคลองประปาใต้มีคุณค่า มีมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์โดดเด่น เน้นเรื่องราววิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น โดยสรุปแล้ว ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นโมเดลแนวทางการจัดการผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนคลองประปาใต้ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยสามารถสรุปดัง Figure 3

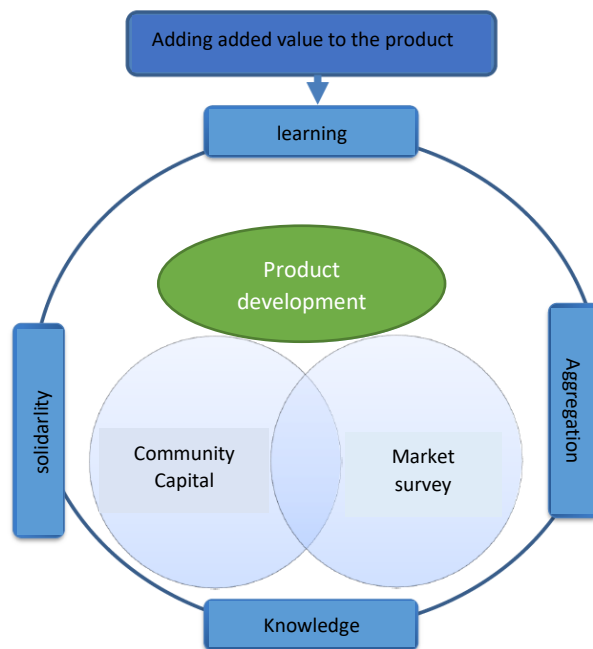

Figure 3. Guidelines for product management from local wisdom of red lotus farmers' communities in Klong Prapa Tai, Bang Len district, Nakhon Pathom province

วิจารณ์

หลากหลายจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ของชุมชนเกษตรกรผู้ปลูกบัวแดง คลองประปาใต้ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า มีผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มากมายที่เกิดมาจากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน และมีการต่อยอดโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสิ่งที่ต้องคำนึงเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์คือ มูลค่าในตัวผลิตภัณฑ์ เอกลักษณ์ และคุณภาพนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Tinnabutr, 2014) ที่ได้ศึกษาการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าการเกษตรของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดชัยนาท เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการเกษตรในแต่ละอำเภอรวม 8 อำเภอ อำเภอละ 2 ราย รวมทั้งสิ้น 16 ราย โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้ร่วมประเมินประสิทธิภาพและคุณภาพผลงานต้นแบบผลิตภัณฑ์สินค้า เห็นว่า

ภาพรวมด้านการออกแบบโครงสร้าง ด้านการออกแบบกราฟิกสำหรับผลิตภัณฑ์ และด้านการรับรู้ทางด้านการตลาด เป็นผลงานการออกแบบที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่เป็นไปตามตามวัตถุประสงค์ อยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทุกอำเภออยู่ที่ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ (Sinarkorn, 2011) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องบุปัจจัยของความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพาราในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ที่พบว่า ตัวแปรระบุปัจจัย ได้แก่ ความชัดเจนขององค์กร การบริหารโครงการ ความเร็วในการเข้าสู่ตลาด คุณภาพของผลิตภัณฑ์

และแนวทางการจัดการผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเกษตรกรผู้ปลูกบัวแดง คลองประปาใต้ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

สำหรับเป็นแนวทางส่งเสริมเพื่อให้ชุมชนนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้ ภูมิปัญญา การรวมกลุ่ม และ 2) กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วยทุนของชุมชน และการสำรวจตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Anunvrpong, 2011) ศึกษากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบางหัวเสือ จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เข้าร่วมการประชุมลงมติถึงความเป็นไปได้ในการนำไปผลิตต่อยอดพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ชาใบชูลู่ บรรจุภัณฑ์น้ำอัญชันพร้อมดื่ม และบรรจุภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และสมาชิกชุมชนมีความต้องการฝึกอบรมผลิตภัณฑ์ยาหม่องนวดสมุนไพร เพื่อนำไปใช้ในกลุ่มวิสาหกิจนวดสุขภาพบางหัวเสือ เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อขายยาหม่องนวด โดยใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น และสามารถนำไปจำหน่ายให้กับลูกค้าที่มาใช้บริการ อีกทั้งยังสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปเป็นวิทยากรถ่ายทอดให้กับชุมชนอื่นที่สนใจ เป็นการแบ่งปันระหว่างชุมชน และสร้างเครือข่ายเพื่อการความยั่งยืนต่อไป

สรุป

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ ผลิตภัณฑ์ชาบัวแดง และ สบู่บัวแดง เนื่องจากชาวชุมชนในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรปลูกบัวแดง ทำให้ผลผลิตที่ล้นตลาดไม่สามารถทำการส่งออกจำหน่ายได้ดีเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงมีการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการออกแบบที่สื่อให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเน้นเรื่องราววิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน และเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ มีคุณค่า มีมาตรฐาน มีเอกลักษณ์โดดเด่น และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการ

สร้างสรรค์พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดการร่วมมือกัน อย่างยั่งยืนของชุมชนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของสินค้าเกษตรบัวแดง ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้รับความช่วยเหลือจากหลายภาคส่วน ทั้งในด้านข้อมูล ข้อเสนอแนะ และคำปรึกษา คณะผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ ชุมชนคลองประปาใต้ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 และผู้เชี่ยวชาญ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูง คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ผังนิรันดร์ (รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา) และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรรัตน์ โหตระไวศยะ (คณบดีวิทยาลัยวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน) ที่ได้ให้คำชี้แนะต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Anunvrpong, A. 2014. The product development approach of Banghuosueo community, Samut Prakan province following the sufficiency economy philosophy. Journal of Fine Arts Research and Applied Arts 1(2): 126-157. (in Thai)
- Case Study of Fruit Juice. BU ACADEMIC REVIEW 14(1): 153-173. (in Thai)
- Dokmai, A. and S. Ampailapsuk. 2022. Designing cultural heritage tourism trail on OTOP Nawatwithi sustainable Noen Kham community, Noen Kham subdistrict, Noen Kham district, Chai Nat province. Journal of Community Development and Life Quality 10(3): 263-272. (in Thai)

- Lincharearn, A. 2012. Qualitative Data Analysis Techniques. Journal of Educational Measurement Mahasarakham University: JEM-MSU 17(1): 17-29. (in Thai)
- Naphat, Q., P. Punyawutpreeda and U. Wuthiphornsophon. 2021. Development of product packaging to create value of yal cha community product, sampran district, Nakhon pathom province. Journal of MCU Buddhapanya Review 6(2): 156-166. (in Thai)
- Saiwan, B., P. Jaiman and K. Sucharanurak. 2020. Knowledge management for creating value and value for community products for community enterprises. Narkbhutparitat Journal Nakhon Si Thammarat Rajabhat University 11(12): 137-147. (in Thai)
- Sinarkorn, P., B. Pungnirund and A. Wongkangwan. 2011. Antecedent of the success in new product development of parawood furniture industry in Bangkok metropolitan area and vicinity. Journal of King Mongkut's University of Technology North Bangkok 21(3): 657-666. (in Thai)
- Thammabutr, A., P. Ardarn and T. Nillit. 2008. Marketing Strategy for Local Hand - woven Silk of Surin Province. Academic Journal of Management Technology (AJMT) 2(2): 1-13. (in Thai)
- Tinnabutr, P. 2014. Packaging design and development of Chai Nat agricultural community enterprise products to improve competitiveness and efficiency under the concept of the creative economy The Fine and Applied Arts Journal 9(2): 65-86. (in Thai)
- Vadeesirisak, N., S. Jirawatmongkol and W. Wongmontha. 2015. Packaging Design for Aesthetic Marketing: A Case Study of Fruit Juice. BU ACADEMIC REVIEW 14(1): 153-173. (in Thai)